

Toespraak Isabelle Smit (VCL leerling) bij het Indisch Monument 15 augustus 2026

Nationale Herdenking
15 augustus 1945

Je zou maar een kind zijn in oorlogstijd

Voorjaar 1942, mijn oma Tineke kwam thuis van school en zag nog net dat haar vader door de Japanners werd afgevoerd in een vrachtwagen.

Geen idee waar hij heen ging en wat hij ging doen.

Voor de Japanse bezetting van Nederlands-Indië leek het leven van mijn oma bijna een prinsessenleven.

Ze vertelde me eens over hoe ze buiten speelde en kon lachen met vriendinnen, naar school ging en zich veilig voelde.

Ook vertelde ze mij over haar vriendinnen die op hun fietsjes door de Indische jongens de berg op werden geduwd, waarna de meisjes gillend van plezier met volle snelheid weer naar beneden raceten. Zelf mocht zij daar niet aan meedoen van haar vader. Volgens hem was het niet eerlijk dat alleen de Indische jongens steeds weer moesten duwen.

Niet veel later dan haar vader werd mijn oma samen met haar zus en moeder overgebracht naar kamp Halmaheira. Opeengepakt met bijna 4.000 vrouwen en kinderen die leefden in een constante ruis van hoestende mensen en huilende kinderen. Vrijheid werd angst en kind zijn werd overleven. Elke dag het appèl, wachtend in de brandende zon, en dan kwam het bevel: buigen. Dat was geen groet meer maar een vernedering die je lichaam werd opgelegd, zei oma.

Toch probeerden kampbewoners, ondanks alles, iets van het gewone leven vast te houden. Mijn oma borduurde bijvoorbeeld veel omdat het haar even liet ontsnappen aan de werkelijkheid van de oorlog. Voor haar en voor vele anderen was dat een manier om hoop en menselijkheid vast te houden.

En dat is gelukt, met zijn drietjes halen zij de bevrijding van kamp Halmaheira, vandaag 81 jaar geleden. In augustus 1946 vertrok mijn oma samen met haar zus aan boord van de Maetsuycker vanuit Semarang naar Nederland, een land dat niet altijd begreep wat je had meegemaakt.

Toen mijn oma mij dit vertelde, bleef de vraag door mijn hoofd gaan: Hoe kan het dat een meisje, nog een jaar jonger dan ik nu ben, de kracht vindt om opnieuw te beginnen? Hoe dan? Totdat ik de brief vond van de kapitein van het schip dat haar en haar zus naar Nederland voer. De kapitein die over zichzelf schrijft dat hij de wereld na de oorlog bekijkt door een zeer sombere bril. En toch schrijft hij: *“Tineke, jouw zonnige en vrolijke karakter toonde*

mij dat het leven ook zijn betere zijde had.”

Misschien is dat wel de meest indrukwekkende vorm van
veerkracht, niet alleen zelf verder leven maar ook nog een licht
in iemand anders ontsteken.

Want juist nu, in een tijd waarin oorlog opnieuw gezinnen
verscheurt en mensen huis en haard verliezen, is dat een
gedachte die ik wil vasthouden.

